نگاه بیرون

خدا را شکر هنوز زنده‌ام

theguardian

سابرینا رزاق‌حسین

● خدا را شاکرم که پس از یک تجربه حج غم‌انگیز، هنوز زنده‌ام و از همه مسلمانان می‌خواهم به رفتار غیرانسانی با زائران خانه خدا اعتراض کنند. دراین‌باره تغییرات رادیکال مورد نیاز است. با گردهم‌آمدن دو میلیون نفر در یک شهر کوچک، احتمال می‌دادیم برای انجام مناسک حج، برخی مسائل ناراحت‌کننده رخ دهد؛ اما در بدو امر، فکر می‌کردم تحمل این شرایط، فرصتی است برای عمل‌کردن به صبری که در دین‌مان اسلام آمده است، آن هم در یکی از مقدس‌ترین شهرهای ما؛ بنابراین ما با امید، به راهپیمایی خود ادامه می‌دادیم. اما با هوای گرم مکه، که دمای آن بالای ۴۰ درجه بود و عملکرد سخت‌گیرانه پلیس و جمعیت زیاد، فشاری بی‌رحمانه رخ می‌داد. همچنان‌که روزها می‌گذشت، من نمی‌دانستم بین آرامش معنوی و ناخرسندی تجربه‌شده‌ام در محدوده مسجدالحرام و اماکن مقدسه، تغایر شدیدی احساس کنم یا نکنم، نمی‌توانستم بین اضطراب و غمی که به‌وسیله آنها که مسئول نظم بودند به ما تحمیل می‌شد، تمایزی قائل شوم. قبل از ورودم به عربستان سعودی به همراه والدینم برای انجام زیارت حج، معتقد بودم یکی از ثروتمندترین کشورهای مسلمان در جهان، آن‌قدر سازماندهی دارد که مراسم و مناسک حج را تسهیل کند؛ اما اینک به انگلستان بازگشته‌ام. خدا را شکر می‌کنم که هنوز زنده‌ام؛ ولی هنوز به‌خاطر چیزی که شاهد آن بوده‌ام مضطربم. من کاملا می‌فهمم که چرا صدها نفر از حاجیان زیر دست‌وپا مانده‌اند و عملا خفه شده‌اند و معتقد نیستم که بتوان از «اراده و تقدیر الهی» به‌عنوان دلیلی برای این فاجعه استفاده کرد.

از اینکه به سوی مکه می‌رفتیم خوشحال و به هیجان آمده بودم، اما اتفاق، تکان‌دهنده بود؛ حتی رفت‌وبرگشت به مسجدالحرام و سایر اماکن مقدسه، دردناک و غم‌انگیز بود. گرمای هوا در میان سایر آزمون‌ها، بزرگ‌ترین آزمون بود. بسیاری از حجاج، خسته و درمانده شده و بسیاری از آنها آب زیادی به‌واسطه تعریق از دست داده بودند. فقط چند مسیر پرازدحام در میان همه مسیرهای عبوری دارای آب‌سردکن بودند. برخی از مسیرهای مشترک عبوری زائران، برای نمونه مسیرهایی که به «رمی جمرات» منتهی می‌شدند، منبع آب نداشتند. به غیر از حضور پلیس‌های جوانی که گاهی به صورت حجاج آب می‌پاشیدند، آبی در کار نبود. رفتار و مهارت‌های ارتباطی راهنماها و پلیس‌هایی که در اطراف و داخل مسجدالحرام به‌کار گمارده شده بودند، بسیار بد بود. با توجه به حضور زائران از صدها کشور در مکه و مدینه، انسان فکر می‌کند باید حداقل یک زبان دیگر در کنار زبان عربی برای برقراری ارتباط وجود داشته باشد؛ اما این‌طور نبود. نه‌تنها چنین نبود، بلکه رفتار تهاجمی مأمورانی که بر سر زائران داد می‌کشیدند و به آنها هجوم می‌آوردند، باعث تحقیر می‌شد. هرگز هیچ‌کس با من یا والدینم با این وضع تحقیرآمیز سخن نگفته بود. به‌نظر می‌رسید که این تنها چیزی بود که پلیس‌های جوان مجاز بودند انجام دهند: فریادکشیدن بر سر زائران با کلمه عربی «لا» و بستن مسیرهای ورودی، هر وقت که می‌خواستند و بدون اخطار و هشدار و بی‌آنکه جایگزینی برای آن ارائه دهند. این دلیل اصلی ازدحام و زیر دست‌وپاماندن حجاج در تمامی اماکن مقدسه مکه و مدینه بود. هنگامی‌که آنها راه خروجی را بستند و گفتند نمی‌توانیم تا قبل از اقامه نماز بعدی، مسجد را ترک کنیم، ما در مسجد بودیم. باید یک‌ساعت‌ونیم صبر می‌کردیم. پشت‌سر ما فشار فیزیکی صدها نفر از حجاج و ازدحام آنها شروع شده بود. این مسئله باعث اضطراب شدید، مستأصل‌شدن حجاج و تشنگی و کمبود هوا شده بود.

من مؤدبانه از اولین پلیس درخواست کردم و بعد عملا به گاردها التماس کردم که بگذارند ما بیرون برویم؛ زیرا داروی دیابت مادرم در هتل جا مانده بود و هتل در نزدیکی مسجدالحرام واقع شده و کاملا به ما نزدیک بود. قند خون مادرم افتاده بود؛ اما التماس‌های من به جایی نرسید. زمانی‌که تقریبا با چشم گریان التماس کردم اگر مادرم اینجا بیفتد و بمیرد چه کسی مسئول خواهد بود، پاسخ آنها فقط شانه بالا انداختن بود: «اگر بمیرد، خب مرده است!». من تجربیات دردناک دیگری هم دارم و می‌توانم از آنها سخن بگویم، چنان‌که هر زائر دیگری هم می‌تواند تجربیات غم‌انگیز خود را بازگو کند؛ اما اصرار بعضی‌ها مبنی‌بر اینکه مرگ صدها نفر از حجاج بیت‌الله‌الحرام خواست خدا بوده و بنابراین اجتناب‌ناپذیر است، پذیرفتنی نیست. معتقدم اسلام بر عقل استوار است. شما فقط هنگامی می‌توانید از اراده خداوند به‌عنوان علت رخ‌دادن واقعه بدی سخن بگویید که هر کاری را که در توان‌تان بوده برای جلوگیری از آن رخداد بد انجام داده باشید. من در مکه مسلمانان زیادی را دیده‌ام؛ اما عمل به اسلام را ندیده‌ام. من به چشم خود دیدم که آنها توجهی به ما ندارند. من از همه مسلمانان و حجاج می‌خواهم تا آنچه را که رخ داده به‌عنوان چالش یا بخشی از تجربه حج نپذیرند و به نمایندگان مجلس خود در کشورهای‌شان نامه بنویسند به شورای مسلمانان بریتانیا و از همه ارگان‌های اجتماعی مسلمانان در سراسر جهان برای بیان خشم خود از این واقعه استفاده کنند. زیارت خانه خدا باید برای روشن‌شدن قلوب و تغییریافتن زندگی مسلمانان باشد نه به‌خطرانداختن قلوب و خاتمه‌دادن به زندگی آنها. زمان آن فرارسیده که به خاطر زندگی خواهان برخورد با کسانی شویم که مسئول وقوع این فاجعه بوده‌اند.

پیکر ۱۰۴ جان‌باخته فاجعه منا به تهران رسید

رئیس‌جمهوری: از خون عزیزانمان نخواهیم گذشت

عکس: پایگاه اطلاع‌رسانی ریاست‌جمهوری

شرق: ۱۰ روز بعد از فاجعه منا، پیکر ۱۰۴ قربانی این حادثه به کشور بازگردانده شد؛ در مراسمی صبحگاهی در محوطه فرودگاه مهرآباد. حاضران، سران قوا، مسئولان دولتی و مقاماتی بودند که روز اول هفته خود را با حضور در این تشییع‌جنازه آغاز کردند. پیکرها اما با هواپیمایی عربستانی به کشور بازگردانده شد. مراسم به صورت زنده از تلویزیون پخش می‌شد و سران سه قوه و رئیس دفتر مقام‌معظم رهبری افرادی بودند که در صف اول حاضران در جلسه نشسته بودند.

روحانی: فاجعه منا آزمونی برای عربستان است

رئیس‌جمهوری در حاشیه مراسم تشییع سخنرانی کوتاهی داشت. او تاکید کرد «چنانچه ثابت شود عده‌ای از مأموران در حادثه منا مقصر بوده‌اند به‌هیچ‌عنوان از خون عزیزانمان نخواهیم گذشت». به گزارش ایسنا، حسن روحانی با تسلیت این فاجعه به خانواده‌های داغدار، گفت: «نخستین گام از اقداماتی که قرار بود دولت جمهوری اسلامی ایران انجام دهد به منصه‌ظهور رسید و امروز تعدادی از قربانیان حادثه منا به کشور بازگردانده شدند و قرار است مراسمی رسمی در استان‌هایی که حجاج آنها کشته شده‌اند، برگزار شود». روحانی شناسایی سایر اجساد حجاج ایرانی را دومین اقدام ضروری دانست که باید انجام بگیرد و تأکید کرد: «باید روشن شود که آیا افرادی در این حادثه مقصر بوده‌اند یا نه؛ چنانچه ثابت شود عده‌ای از مأموران مقصر بوده‌اند، به‌هیچ‌عنوان از خون عزیزانمان نخواهیم گذشت».

او با بیان اینکه زبان ما زبان عواطف، برادری و ادب بود، اضافه کرد: «در جای لازم از سوی جمهوری اسلامی ایران زبان دیپلماسی استفاده شد اما چنانچه لازم باشد جمهوری اسلامی ایران از زبان اقتدار خود نیز استفاده خواهد کرد». او با تأکید بر اینکه فاجعه منا آزمونی برای همگان بود، تأکید کرد: «این فاجعه آزمونی برای دولت عربستان، سازمان‌های بین‌المللی و کشورهای اسلامی بود. حقیقت این مسئله باید به‌طورکامل و از طریق یک کمیته حقیقت‌یاب با حضور همه ملت‌های اسلامی روشن شود و کشورهای اسلامی بدانند که چرا این فاجعه به وقوع پیوست و مطمئن شوند که در سال‌های آینده دیگر شاهد چنین حادثه‌ای نخواهند بود». وی به تلاش و اقدامات وزرای بهداشت، کشور، خارجه و سازمان حج و زیارت و بعثه مقام معظم رهبری اشاره و خاطرنشان کرد: «از مقام معظم رهبری به‌خاطر درایت و بیان مقتدرانه‌شان در این حادثه و فاجعه تشکر می‌کنم و امیدواریم که شاهد اتحاد، وحدت و همبستگی در کشور باشیم».

رئیس‌جمهور با تأکید بر اینکه دولت جمهوری اسلامی ایران همچنان پیگیر حادثه منا خواهد بود، اضافه کرد: «دولت نتیجه پیگیری‌های خود از حادثه منا را به اطلاع ملت ایران خواهد رساند».

وزیر اطلاعات: همه احتمالات را بررسی می‌کنیم

در حاشیه این مراسم نیز وزیر اطلاعات درباره احتمال از پیش طراحی‌شدن حادثه منا با بیان اینکه هنوز به چنین نتیجه‌ای نرسیده‌ایم، توضیح داد: «همه‌چیز محتمل است؛ در وزارت اطلاعات همه احتمالات را مورد بررسی قرار می‌دهیم و نتیجه آن را به استحضار ملت خواهیم رساند». سیدمحمود علوی همچنین درباره وضعیت پیکر سایر جان‌باختگان حادثه منا، اضافه کرد: «پیگیری‌ها با یک حساب‌وکتاب مشخصی در حال انجام است و به لطف خدا همه‌چیز پیش‌بینی شده است». وزیر اطلاعات با اشاره به بیانات قاطع مقام معظم رهبری درباره لزوم مسئولیت‌پذیری دولت عربستان سعودی در حادثه منا، تصریح کرد: «بیانات مقام معظم رهبری در پیگیری این موضوع به کمک آمد و تحول خوبی در این قضیه رخ داد».

فرمانده سپاه: در انتظار اجرای دستوریم

روز گذشته در بین مواضع اتخاذشده درباره فاجعه منا، فرمانده سپاه موضع سخت‌تری از خود نشان داد. سرلشکر محمدعلی جعفری، فرمانده کل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، از آمادگی سپاه برای واکنش سریع و خشن ایران در راستای تحقق اراده رهبر معظم انقلاب و پاسخ‌گوکردن آل‌سعود در قبال فاجعه منا خبر داد. جعفری در حاشیه جلسه قرارگاه دریایی خاتم‌الانبیا(ص) اضافه کرد: «سپاه همه ظرفیت‌های ممکن برای واکنش سریع و خشن ایران در راستای تحقق اراده رهبر عظیم‌الشأن انقلاب اسلامی، برای پاسخ‌گوکردن آل‌سعود به فاجعه هولناک منا و اعاده حقوق زائران قربانی‌شده در مذبح منا را آماده کرده و در انتظار اجرای دستوریم. سپاه قاطعانه و مقتدرانه در صورت ضرورت برای هر اقدامی، در هر زمان و هر منطقه، برای دفاع از عزت مسلمین و حرمت آنان به‌ویژه مردم انقلابی ایران در مقابل حکام ظالم و جاهل آل‌سعود، آماده است و انتقام سخت این جنایت هولناک را از آل‌سعود خواهد گرفت». فرمانده کل سپاه با اشاره به جنایت‌ها و خباثت‌های رژیم آل‌سعود علیه امت اسلامی، تصریح کرد: «جهان اسلام از خیانت‌ها و جهالت‌های ابولهب‌گونه آل‌سعود نظیر کشتار مردم یمن، آواره‌سازی مردم عزیز سوریه، سرکوب مردم بحرین، کشتارهای فرقه‌ای در عراق و ایجاد تفرقه‌های قومی و تروریسم‌پروری در همه‌جا به ستوه آمده و قریبا در خشم مسلمانان ذوب خواهند شد».

هاشمی‌رفسنجانی: ابهامات فاجعه منا باید روشن شود

همچنین رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام در جلسه روز گذشته این مجمع، با اشاره به دو حادثه غمبار در حج امسال، به‌ویژه مرگ مظلومانه حجاج چندین کشور اسلامی، در سرزمینی که پرندگان و درندگان امنیت دارند، گفت: «این اتفاقات، احساسات همه مسلمانان را جریحه‌دار کرد و بدتر از آن، ابهاماتی است که باید روشن شود». هاشمی‌رفسنجانی، با تأکید بر اهمیت روشن‌شدن حقیقت و واقعیت این اتفاقات، برای جلوگیری از تکرار و تأمین امنیت روانی زائران حرمین‌الشریفین در مکه و مدینه، به برنامه برگشت پیکرها و همچنین مجروحان به کشور اشاره کرد و گفت: «امیدواریم مسئولان مربوطه با اهتمام ویژه، برنامه انتقال اجساد و ادامه درمان مجروحان را در کشور پیگیری کنند که هم باعث تسلای خاطر خانواده‌ها و بازماندگان می‌شود و هم از نگرانی ملی در جامعه می‌کاهد».

امین‌زاده: در پیگیری حادثه منا دست ما خالی نیست

الهام امین‌زاده نیز روز گذشته در یک نشست خبری با اشاره به پیگیری‌های معاونت حقوقی درباره ابعاد حادثه منا و برگزاری چندین جلسه در این‌باره، گفت: «به‌دنبال اثبات تقصیر دولت عربستان در عدم پیشگیری از وقوع این حادثه هستیم چون مطابق تعهدات بین‌المللی، دولت‌ها موظف به پیشگیری از حوادثی هستند که جان اتباع خارجی را به خطر می‌اندازد و با توجه به اینکه در گذشته هم چنین حوادثی رخ داده است، روشن می‌شود دولت عربستان پیشگیری‌های لازم را انجام نداده است». «پرداخت خسارت به بازماندگان و قربانیان نیز در جلسات مورد بررسی و پیگیری قرار گرفته است... دولت عربستان باید از ملت‌ها و دولت‌ها عذرخواهی کند و متعهد به تکرارنکردن چنین حوادثی در سال‌های آینده شود». به گفته معاون حقوقی رئیس‌جمهوری «قرار است هیأت حقیقت‌یابی برای پیگیری حادثه منا متشکل از نمایندگان کشورهای قربانی شکل گیرد البته عربستان اعلام کرده کمیته حقیقت‌یابی تشکیل شده است که باید نماینده ایران نیز در این کمیته حضور پیدا کند». او تأکید کرد «دولت عربستان باید بداند با اتباع خارجی باید رفتار بین‌المللی داشته باشد و دست ما به لحاظ حقوقی در زمینه پیگیری حادثه منا خالی نیست». امین‌زاده تاکید کرد که دولت عربستان باید اجازه ورود و تحویل دادن فیلم‌ها و عکس‌های این فاجعه را بدهد.

نامه به اجلاس بین‌المجالس اسلامی

همچنین علی لاریجانی، رئیس مجلس، نیز روز گذشته در دیدار با همتای کروات خود، گفت «حادثه غمبار منا در اجلاس بین‌المجالس کشورهای اسلامی در حال پیگیری است و من نامه‌ای به این منظور تدوین و ارسال کردم». مراسم تشییع عمومی پیکر جان‌باختگان فاجعه منا امروز از ساعت ۹:۳۰ صبح از مقابل در اصلی دانشگاه تهران برگزار می‌شود. وزیر بهداشت نیز که روز گذشته به کشور بازگشته، خبر داد «اجساد تمامی جان‌باختگان ایرانی تا پایان هفته به کشور منتقل خواهد شد». همچنین روز گذشته اسحاق جهانگیری وظایف ستاد ویژه رسیدگی به حادثه منا را برای اجرا ابلاغ کرد.

ادامه از صفحه ۷

بسم‌الله الرحمن الرحیم پاینده ایران...

فاطمی در انتهای سرمقاله درباره شاه نوشت؛ سعدی چه خوب مکنون ضمیر مرا در این شعر آورده است:

عاقبت گرگ‌زاده گرگ شود / گرچه با آدمی بزرگ شود.

اعدام فاطمی

پس از کودتای ۲۸ مرداد، دکتر فاطمی مدتی به کمک حزب توده و در منزل مریم فیروز مخفیانه زندگی کرد، اما سرانجام در اسفند ۳۲ دستگیر شد، دکتر حسین فاطمی دو بار هدف ترور قرار گرفت یک بار در بهمن ۱۳۳۰ توسط محمدمهدی عبدخدایی و در زمان دفن محمد مسعود (روزنامه‌نگار) در گورستان ظهیرالدوله، فاطمی پس از این ترور مجبور شد برای درمان مدتی به آلمان برود. دکتر بار دوم در اسفند ۱۳۳۲ با ضربه‌های چاقوی شعبان جعفری مجروح شد. حکومت می‌خواست که فاطمی را در حین دادرسی توسط یک حرکت به‌ظاهر خودجوش مردمی به قتل برساند. فریدون مظاهرتهرانی، شاهد این ماجرا، می‌نویسد: «شعبان بی‌مخ و یارانش با چاقوهای برهنه به دکتر فاطمی حمله‌ور شده و ضرباتی چند وارد کردند. خانمی که بعدا فهمیدم خانم سلطنت فاطمی خواهر دکتر فاطمی است و از طریق خبر رادیو مطلع شده بود که برادرش را دستگیر کرده و به محل دفتر فرمانداری نظامی تهران که آن‌موقع در داخل کاخ شهربانی (ساختمان ۷ فعلی وزارت‌خارجه) بود، آورده‌اند خود را به آن محل رسانده که مصادف با حمله چاقوکشان به دکتر فاطمی شده و خود را سپر بلا کرده بود. حمله‌کنندگان شش ضربه به دکتر فاطمی و ۱۰، ۱۱ ضربه به خانم سلطنت فاطمی وارد کردند. دکتر فاطمی را درحالی‌که روی زمین افتاده بود و خون از بدنش جاری بود با همان جیپی که آورده بودند از محل دور کردند. در آن تاریخ رئیس کل شهربانی سپهبد مهدی‌قلی علوی‌مقدم، فرماندار نظامی تهران سرتیپ تیمور بختیار و فرمانده گارد شاهنشاهی سرتیپ نعمت‌الله نصیری (ارتشبد بعدی) بودند».

شعبان جعفری بعدها در مصاحبه‌ای منکر این ترور شد و گفت که به فاطمی چاقو نزده و تنها او را کتک زده است.

روز ۱۸ آبان سال ۱۳۳۳، دکتر حسین فاطمی را درحالی‌که به‌شدت زخمی و بیمار بود کشان‌کشان تا پای جوخه اعدام بردند. حسین فاطمی فریاد زد «بسم‌الله الرحمن الرحیم؛ پاینده ایران، زنده‌باد دکتر مصدق» و بعد صدای رگبار گلوله برخاست. اما حکومت کودتایی شاه با تیرباران حسین فاطمی ته‌مانده مشروعیت خود را از دست داد.

دیدار دوم ظریف و کری در حاشیه نشست مجمع عمومی

شرق: محمدجواد ظریف و جان کری برای دومین‌بار در حاشیه نشست مجمع عمومی سازمان ملل متحد با یکدیگر دیدار کردند. اگرچه جزئیاتی از این دیدار روشن نشده است اما گفته شده که این دیدار در مورد روند اجرائی‌شدن برجام بوده است. وزارت امور خارجه آمریکا و ایران این ادعا که این دیدار پیرامون بحران سوریه بوده است را رد می‌کنند. مرضیه افخم این ادعا را غیرموثق خواند. وزارت امور خارجه آمریکا نیز اعلام کرد: «جان کری و محمدجواد ظریف در دیدار روز جمعه خود درباره روند اجرای برنامه جامع اقدام مشترک (برجام) رایزنی کردند».

این دیدار که در آخرین لحظات پیش از برگزاری جلسه برنامه‌ریزی شد، بعد از یک هفته کار دیپلماتیک سنگین که محور اصلی آن بحران سوریه بود، انجام شد. به گزارش خبرگزاری فرانسه، مقامات ایالات متحده بدون ارائه جزئیاتی از این جلسه اظهار کردند که این جلسه فقط بر اجرای توافق تاریخی تیرماه با ایران پیرامون محدودکردن برنامه هسته‌ای با ایران متمرکز بود. خبرگزاری فرانسه می‌گوید ایالات متحده آمریکا بعد از آغاز حملات روسیه به مواضع تروریست‌ها در سوریه، به‌دنبال این است تا با ایران برای یافتن راهی درباره بحران سوریه وارد مذاکره شود. رویترز هم به نقل از کسی که نامش را فاش نکرده مدعی شده ظریف و کری پیرامون بحران سوریه و حملات هوایی روسیه به مواضع مخالفان دولت اسد صحبت کردند. سخنگوی وزارت خارجه ایران اما می‌گوید: «در ملاقات روز گذشته وزرای خارجه جمهوری اسلامی ایران و آمریکا موضوع برجام و چگونگی لغو تحریم‌ها مورد گفت‌وگو قرار گرفته است». به گزارش ایسنا، مرضیه افخم با اشاره به برخی اخبار منتشرشده از سوی منابع غربی که ادعا کردند موضوع سوریه نیز مورد گفت‌وگوی ظریف و کری قرار گرفته است، گفت: «این اخبار که در برخی از آنها به منابع ایرانی نیز استناد شده غیرموثق بوده و صحت ندارند». این دیپلمات عالی‌رتبه کشورمان در ادامه تأکید کرد: «اخبار ادعایی مبنی‌بر اینکه آقای ظریف و همتای آمریکایی‌اش درخصوص سوریه مذاکره کرده‌اند مورد تأیید نیست». محمدجواد ظریف اخیرا در یک گفت‌وگوی تلویزیونی پیرامون دیدارش با جان کری، وزیر خارجه آمریکا، گفت: «در این دیدار موضوع اصلی بحث اجرای برجام بود. در این ملاقات در مورد برخی از اظهاراتی که در فضای سیاسی آمریکا در چند وقت اخیر از سوی افراد مختلف از جمله دولت آمریکا مطرح شده بود، اظهار نگرانی و تأکید کردیم این اظهارات می‌تواند زمینه را در مسیر اجرای برجام همراه با اعتمادسازی ناهموار کند». او گفت: «در این دیدار در مورد ضرورت اجرای تعهدات و نحوه اجرای تعهدات از جمله برداشتن تحریم‌ها بحث و گفت‌وگو شد و طرف آمریکایی این اطمینان را داد که خود را موظف به اجرای تعهداتش می‌داند».

ظریف در پاسخ به این سؤال که برخی از مقامات آمریکایی و رسانه‌های غربی گفته‌اند در دیدار شما و جان کری در مورد مباحث منطقه‌ای از جمله سوریه بحث و گفت‌وگو شده است؟ تصریح کرد: «همان‌طور که قبلا گفته‌ایم مذاکرات ما با ایالات متحده آمریکا منحصرا در چارچوب بحث هسته‌ای است و در مورد سایر موضوعات گفت‌وگو نمی‌کنیم. گاهی از طرف مقابل ممکن است این مسائل مطرح شود ولی همان طور که گفتم مذاکرات ما منحصرا در چارچوب بحث هسته‌ای است و ما در مورد سوریه و سایر بحث‌های منطقه‌ای مذاکره‌ای نداشته‌ایم».

وزرای خارجه ایران و آمریکا در روز چهارم مهر سال جاری نیز در حاشیه نشست مجمع عمومی سازمان ملل با یکدیگر دیدار داشتند. این دومین دیدار وزرای خارجه ایران و آمریکا در حاشیه برگزاری هفتادمین مجمع عمومی سازمان ملل متحد بود که بعد از توافق هسته‌ای تیرماه در وین برگزار شد. گفت‌وگو در مورد اقدام‌های لازم برای اجرائی‌شدن برجام یکی از محورهای اساسی این دیدار بود. سه‌شنبه هفته پیش بود که ظریف و اوباما بیرون از مجمع عمومی به طور اتفاقی یکدیگر را ملاقات کردند. در این دیدار کوتاه جان کری نیز همراه اوباما بود. وزیر امور خارجه کشورمان که به‌منظور شرکت در نشست مجمع عمومی به نیویورک سفر کرده، در این سفر با شمار زیادی از مقامات و سران کشورهای جهان و منطقه دیدار و گفت‌وگو کرده است.